

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 10ης Μαΐου 1990 *

Στην υπόθεση T-117/89,

Paul F. Sens, έκτακτος υπάλληλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κάτοικος Βρυξελλών, εκπροσωπούμενος από τον G. Vandersanden, δικηγόρο Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο A. Schmitt, 62, avenue Guillaume,

προσφεύγων,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους J. Griesmar, νομικό σύμβουλο, και Sean van Raepenbusch, μέλος της νομικής υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Γεώργιο Κρεμλή, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο προσφυγή ακυρώσεως της από 9 Αυγούστου 1988 αποφάσεως της Επιτροπής περί παρακρατήσεως από τις αποδοχές του προσφεύγοντος του σχολικού επιδόματος που του καταβλήθηκε αχρεωστήτως για την περίοδο από 1ης Οκτωβρίου 1986 μέχρι 1ης Απριλίου 1988,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Saggio, πρόεδρο τμήματος, X. Γεραρή και K. Lenaerts, δικαστές,

γραμματέας: H. Jung

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 21ης Μαρτίου 1990,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

Απόφαση

Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

- 1 Ο προσφεύγων, Paul Sens, ολλανδός υπήκοος, είναι έκτακτος υπάλληλος της Επιτροπής με βαθμό Α 5. Στη θυγατέρα του Monica, φοιτήτρια στις Κάτω Χώρες, χορηγείται από την 1η Οκτωβρίου 1986 μέχρι την 1η Απριλίου 1988 επίδομα ονομαζόμενο « basisbeurs », ύψους 605 ολλανδικών φιορινίων (HFL) τον μήνα, δυνάμει του ολλανδικού νόμου της 24ης Απριλίου 1986 περί χρηματοδοτήσεως των σπουδών (« wet op de studiefinanciering », στο εξής: WSF, *Staatsblad* 1986, 252). Σύμφωνα με τα πληροφοριακά στοιχεία που περιλαμβάνονται στη δικογραφία, η basisbeurs μπορεί να χορηγείται σε όλους τους φοιτητές στις Κάτω Χώρες ηλικίας 18 έως 30 ετών, αποτελεί δε οικονομική συνδρομή στη χρηματοδότηση των σπουδών τους. Αντικαθιστά, από την ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος του WSF, το επίδομα τέκνων (« kindersbijslag ») το οποίο καταβαλλόταν προηγουμένως στους γονείς.
- 2 Κατά τη διάρκεια της προαναφερθείσας περιόδου και ενώ η θυγατέρα του εισέπραττε την basisbeurs, ο προσφεύγων ελάμβανε από την Επιτροπή το σχολικό επίδομα που προβλέπεται στο άρθρο 67, παράγραφος 1, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: κανονισμός υπηρεσιακής καταστάσεως), το οποίο ορίζει ότι τα οικογενειακά επιδόματα περιλαμβάνουν το επίδομα στέγης, το επίδομα συντηρουμένων τέκνων και το σχολικό επίδομα. Όμως, δυνάμει της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού, « οι υπάλληλοι που δικαιούνται οικογενειακών επιδομάτων (...) υποχρεούνται να δηλώνουν τα επιδόματα της ίδιας φύσεως που καταβάλλονται από άλλη πηγή, προκειμένου τα τελευταία να αφαιρεθούν από εκείνα που καταβάλλονται δυνάμει των άρθρων 1, 2 και 3 του παραρτήματος VII » (δηλαδή να αφαιρεθούν από το επίδομα στέγης, τα επιδόματα συντηρουμένων τέκνων και τα σχολικά επιδόματα).
- 3 Μετά την έναρξη της ισχύος του WSF, ο προσφεύγων δεν ανέφερε, στο έντυπο της αιτήσεως για τη χορήγηση του σχολικού επιδόματος, ότι η θυγατέρα του εισέπραττε την basisbeurs, αντίθετα προς άλλους υπαλλήλους στους οποίους και εφαρμόστηκε ο προαναφερθείς κανόνας περί μη σωρεύσεως. Εντούτοις ο Sens ισχυρίζεται ότι συνήψε στο εν λόγω έντυπο « υπηρεσιακό σημείωμα » στο οποίο ανέφερε ότι καταβαλλόταν στη θυγατέρα του ένα ποσό προς χρηματοδότηση των σπουδών της δυνάμει του WSF. Η Επιτροπή αρνείται ότι έλαβε οποιοδήποτε σχετικό έγγραφο. Αφού έλαβε υπηρεσιακό σημείωμα του προσφεύγοντος της 12ης Ιουλίου 1988 ύστερα από μία ανακοίνωση που δημοσιεύθηκε στο δελτίο διοικητικών πληροφοριών της 6ης Ιουνίου 1988, με την οποία επιστήθηκε η προσοχή των υπαλλήλων επί της υποχρεώσεώς τους να δηλώνουν την basisbeurs, η Επιτροπή αποφάσισε στις 9 Αυγούστου 1988 να αναζητήσει τα αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά, σύμφωνα με το άρθρο 85 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως.

4. Στο πλαίσιο αυτών των περιστατικών ο προσφεύγων άσκησε την παρούσα προσφυγή ακυρώσεως της προαναφερθείσας απόφασης της 9ης Αυγούστου 1988, εντός της προθεσμίας του άρθρου 91, παράγραφος 3, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, αφού εξάντλησε την προηγούμενη διοικητική διαδικασία.

Αιτήματα των διαδίκων

5. Ο προσφεύγων ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να κρίνει την προσφυγή παραδεκτή και βάσιμη·
- συνεπώς, να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής περί παρακρατήσεως από τον μισθό του προσφεύγοντος τα ποσά του σχολικού επιδόματος που ισχυρίζεται ότι του καταβλήθηκαν αχρεωστήτως για την περίοδο από 1ης Οκτωβρίου 1986 μέχρι την 1η Απριλίου 1988·
- να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα.

Η καθής ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την προσφυγή·
- να αποφασίσει κατά νόμο επί των δικαστικών εξόδων.

Επί της ουσίας

6. Ο προσφεύγων προβάλλει, προς στήριξη της προσφυγής του, ένα μόνο λόγο ακυρώσεως, ο οποίος βασίζεται στην παραβίαση του άρθρου 85 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, κατά το οποίο « κάθε ποσό που ελήφθη αχρεωστήτως αναζητείται αν ο λαβών εγνώριζε την αντικανονικότητα της καταβολής ή αν η αντικανονικότητα ήταν τόσο εμφανής ώστε δεν ηδύνατο να την αγνοεί ». Πράγματι δεν αμφισβητεί ότι η *basibeurs* που προβλέπει ο ολλανδικός νόμος της 24ης Απριλίου 1986 περί χρηματοδοτήσεως των σπουδών είναι « της ίδιας φύσεως με το προβλεπόμενο από τον κανονισμό υπηρεσιακής καταστάσεως επίδομα συντηρουμένων τέκνων και το σχολικό επίδομα » (σημείο 3 του αναφερόμενου στα νομικά επιχειρήματα μέρους του υπομνήματος απαντήσεως). Διευκρινίζει ότι αυτό το νέο επίδομα αντικαθιστά το « *kinderbijslag* »,

το οποίο καταβαλλόταν προηγουμένως στους γονείς και, στην περίπτωση που τον αφορά, χρησίμευε μόνο προς συμπλήρωση των προβλεπόμενων από τον κανονισμό υπηρεσιακής καταστάσεως επιδομάτων, καθώς το προβλεπόμενο από τον ολλανδικό νόμο επίδομα ήταν μεγαλύτερο από το καταβαλλόμενο από την Επιτροπή. Επομένως δεν αμφισβητεί το γεγονός ότι το σχολικό επίδομα καταβλήθηκε αχρεωστήτως για την εν λόγω περίοδο (1η Οκτωβρίου 1986 — 1η Απριλίου 1988), αλλά θεωρεί ότι, στην υπό κρίση υπόθεση, δεν πληρούνται καμία από τις δύο προϋποθέσεις που απαιτούνται εναλλακτικά, βάσει του προαναφερθέντος άρθρου 85, ώστε να αναζητηθούν τα καταβληθέντα ποσά. Πιο συγκεκριμένα ισχυρίζεται, αφενός, ότι δεν γνώριζε το μη σύννομο της καταβολής και, αφετέρου, ότι το εν λόγω μη σύννομο δεν ήταν έκδηλο ώστε να μην μπορεί να το αγνοεί.

- 7 'Όσον αφορά την πρώτη προϋπόθεση, ο Sens αναγνωρίζει ότι γνώριζε το γεγονός ότι καταβαλλόταν από 1ης Οκτωβρίου 1986 στη θυγατέρα του, λόγω της ιδιότητάς της ως φοιτήτριας, ολλανδικό επίδομα ονομαζόμενο « basisbeurs » (ήτοι, κατά γράμμα μεταφραζόμενο, « υποτροφία προς αντιμετώπιση των βασικών αναγκών »), διατείνεται όμως ότι δεν είχε αντιληφθεί ότι αυτή η υποτροφία προοριζόταν προς ικανοποίηση των ίδιων αναγκών τις οποίες καλύπτουν το σχολικό επίδομα και το επίδομα συντηρουμένων τέκνων που χορηγούνται στους κοινοτικούς υπαλλήλους. Ισχυρίζεται ότι παρ' όλ' αυτά πληροφόρησε την καθής για την καταβολή αυτή με δύο υπηρεσιακά σημειώματα (« rapillons ») — φωτοαντίγραφα των οποίων προσκομίζει — τα οποία υποστηρίζει ότι συνήψε στα έντυπα της αιτήσεως για τη χορήγηση του σχολικού επιδόματος και απέστειλε μαζί με τα έντυπα αυτά στη διοίκηση, τον Οκτώβριο του 1986 και τον Οκτώβριο του 1987 αντιστοίχως. Εξηγεί ότι δεν χρησιμοποίησε τα έντυπα διότι αυτά δεν ήταν προς τούτο πρόσφορα, καθόσον αφορούν μόνο το σχολικό επίδομα. Προσθέτει ότι, λόγω του γεγονότος ότι η θεσπισθείσα βάσει του WSF χρηματοδότηση των σπουδών αποτελούσε καινούργια ρύθμιση, δεν μπορούσε να χαρακτηρίσει το οικείο ποσό ως σχολικό επίδομα αβασάνιστα. Επομένως, τόσο από την έλλειψη αντιδράσεως εκ μέρους της διοίκησης — η οποία συνέχισε να καταβάλλει το σχολικό επίδομα από 1ης Οκτωβρίου 1986 μέχρι την 1η Απριλίου 1988 παρά τα στοιχεία που ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι της γνωστοποίησε με τα δύο προαναφερθέντα υπηρεσιακά σημειώματα — όσο και από το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν αναγνώρισε ρητά πριν από την έναρξη της ισχύος του WSF ότι η basisbeurs και τα επιδόματα που χορηγούνταν βάσει του άρθρου 67 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως ήταν της ίδιας φύσεως, προκύπτει ότι ο προσφεύγων δεν εγνώριζε το μη σύννομο της καταβολής των επιδομάτων αυτών.

- 8 Αντιθέτως η Επιτροπή θεωρεί ότι ο προσφεύγων πληροφορήθηκε, κατά τη διάρκεια της κρίσιμης περιόδου, το μη σύννομο της καταβολής αυτής και ότι, επομένως, δικαιούται να αναζητήσει από τον υπάλληλο τα αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά, κατ' εφαρμογήν του κανόνα του άρθρου 85, πρώτο μέρος, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως. Υποστηρίζει ότι δεν έλαβε ποτέ τα υπηρεσιακά σημειώματα στα οποία αναφέρεται ο προσφεύγων για να στηρίξει τον ισχυρισμό του ότι δεν έλαβε γνώση του μη συννόμου της καταβολής του επιδόματος. Κατά την Επιτροπή τούτο επιβεβαιώνεται τόσο από τη στάση των υπηρεσιών της, οι οποίες κατά τη διάρκεια της κρίσιμης

περίοδου εφάρμοσαν τον κανόνα της μη σωρεύσεως που ορίζεται στο προαναφερθέν άρθρο 67, παράγραφος 2, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, σε είκοσι τέσσερις υπαλλήλους οι οποίοι είχαν αναφέρει στην αίτηση περί χορηγήσεως του σχολικού επιδόματος ότι τα παιδιά τους ελάμβαναν μια ολλανδική υποτροφία για σπουδές, όσο και από τη στάση του προσφεύγοντος, που ισχυρίζεται ότι παρέθεσε σε χωριστό έντυπο — για το οποίο δεν γίνεται καμία αναφορά στην αίτηση περί χορηγήσεως του εν λόγω επιδόματος — τα πληροφοριακά στοιχεία τα οποία θα έπρεπε να περιλαμβάνονται, κατά την Επιτροπή, στο σημείο 3 αυτής της αιτήσεως. Επιπλέον — προσθέτει η Επιτροπή — από το κείμενο αυτών των υπηρεσιακών σημειωμάτων — στα οποία αναφέρεται ότι το ολλανδικό βοήθημα προς χρηματοδότηση των σπουδών αντικαθιστά τα οικογενειακά επιδόματα που χορηγούνταν προηγουμένως απευθείας στους γονείς — δείχνει ότι ο προσφεύγων τελούσε εν γνώσει του μη συννόμου της καταβολής. Η καθής συνάγει από αυτό ότι δεν μπορεί να γίνει δεκτός ο ισχυρισμός του προσφεύγοντος ότι αγνοούσε το μη σύννομο αυτής της καταβολής.

- 9 Ο προσφεύγων αμφισβητεί την άποψη της Επιτροπής, επικαλούμενος τους κανόνες περί βάρους αποδείξεως. Αναφέρει ειδικότερα ότι στη διοίκηση εναπόκειται να αποδείξει ότι συντρέχει μια από τις προϋποθέσεις που απαιτούνται από το άρθρο 85 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως ώστε να είναι δυνατή η αναζήτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων (απόφαση της 11ης Οκτωβρίου 1979, Berghmans κατά Επιτροπής, 142/78, Rec. 1979, σ. 3125). Συναφώς ισχυρίζεται ότι στην προκειμένη περίπτωση η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι ουδέποτε έλαβε τα υπηρεσιακά σημειώματα τα οποία ο ίδιος διατείνεται ότι συνήψε στα έντυπα των αιτήσεων για τη χορήγηση του σχολικού επιδόματος.
- 10 Η Επιτροπή απορρίπτει τον ισχυρισμό αυτό, επικαλούμενη τις αρχές *actori incumbit probatio* και *reus in exceptione fit actor*.
- 11 Λαμβανομένης υπόψη αυτής της αμφισβητήσεως, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η άποψη της Επιτροπής ότι ο προσφεύγων γνώριζε ότι τα εν λόγω επιδόματα καταβάλλονταν αχρεωστήτως, επιβεβαιώνεται από πολλά στοιχεία της δικογραφίας.
- 12 Καταρχάς πρέπει να σημειωθεί ότι ο προσφεύγων υπέβαλε στη διοίκηση, τον Οκτώβριο του 1986 και τον Οκτώβριο του 1987, την ετήσια αίτηση περί χορηγήσεως του σχολικού επιδόματος για τη θυγατέρα του Monica, γεννηθείσα τον Μάρτιο του 1962, η οποία συνέχιζε τις σπουδές της στις Κάτω Χώρες, διαγράφοντας τις τρεις εναλλακτικές απαντήσεις που περιλαμβάνονται στο σημείο 3 του εντύπου και οι οποίες αφορούν, αντιστοίχως, την περίπτωση κατά την οποία δεν καταβάλλεται από άλλη πηγή σχολικό επίδομα, την περίπτωση κατά την οποία καταβάλλεται ένα σχολικό επίδομα (με αναφορά, όταν πρόκειται για μια τέτοια καταβολή επιδόματος, του

ύψους του, του ονόματος του φορέα που το χορηγεί και του ονόματος του τέκνου για το οποίο χορηγείται το επίδομα) και, τέλος, την περίπτωση κατά την οποία το τέκνο εισπράττει απευθείας ένα επίδομα (με αναφορά, στην τελευταία αυτή περίπτωση, των συμπληρωματικών πληροφοριακών στοιχείων που ζητούνται στο πλαίσιο της δεύτερης περίπτωσης). Επομένως ο προσφεύγων, διαγράφοντας και την τελευταία περίπτωση, αρνήθηκε ότι η θυγατέρα του εισέπραττε επίδομα συνδεδεμένο προς τις σπουδές της, πράγμα το οποίο προφανώς δεν ανταποκρινόταν στην πραγματικότητα. Πράγματι, διαπιστώνεται ότι η θυγατέρα του προσφεύγοντος εισέπραττε από τις ολλανδικές αρχές επίδομα ύψους 605 HFL τον μήνα, όπως προκύπτει από το υπηρεσιακό σημείωμα που απήθυνε ο προσφεύγων στις 12 Ιουλίου 1988 στον Michiels, υπάλληλο της Επιτροπής, εργαζόμενο στο τμήμα « Διοικητικά δικαιώματα και αποδοχές » (βλέπε το παράρτημα 6 του δικογράφου της προσφυγής).

- 13 Στη συνέχεια πρέπει να γίνει δεκτό ότι με τη συμπεριφορά του αυτή ο προσφεύγων δεν τήρησε την υποχρέωση που έχει βάσει της προαναφερθείσας παραγράφου 2 του άρθρου 67 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως. Πράγματι, διαπιστώνεται ότι παρέλειψε να γνωστοποιήσει στη διοίκηση πληροφοριακά στοιχεία που γνώριζε, το περιεχόμενο των οποίων αντιλαμβανόταν πλήρως, και τα οποία μπορούσε χωρίς δυσκολία να αναφέρει στο ειδικό έντυπο. Αυτή η διαπίστωση προκύπτει από τα εξής.
- 14 Ο προσφεύγων δεν μπορούσε να αγνοεί ότι ο ολλανδικός νόμος που τέθηκε σε ισχύ την 1η Οκτωβρίου 1986 προέβλεπε τη χορήγηση επιδόματος σπουδών υπέρ των φοιτητών που σπουδάζουν στις Κάτω Χώρες και ότι, συνεπώς, αυτό το νέο σύστημα διέφερε από το προηγούμενο κυρίως λόγω του γεγονότος ότι το επίδομα αυτό δεν καταβαλλόταν στους γονείς αλλά απευθείας στα τέκνα. Όσον αφορά τη φύση του, προκύπτει σαφώς από το κείμενο του ολλανδικού νόμου ότι πρόκειται για επίδομα που αποσκοπεί στη χορήγηση στους φοιτητές οικονομικής βοήθειας προοριζόμενης να καλύψει τα έξοδα των σπουδών τους και της διατροφής τους για όσο χρόνο εξακολουθούν να σπουδάζουν. Έτσι δεν μπορεί να υπάρξει αμφιβολία ως προς το γεγονός ότι ο προσφεύγων, ολλανδός υπήκοος και ανώτερο στέλεχος της κοινοτικής διοικήσεως, είχε αντιληφθεί πλήρως το περιεχόμενο του νόμου αυτού και, συνεπώς, γνώριζε ότι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 67, παράγραφος 2, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, η σωρευτική καταβολή, αφενός, του κοινοτικού σχολικού επιδόματος ή του επιδόματος συντηρουμένων τέκνων και, αφετέρου, του ολλανδικού επιδόματος που χορηγείται για τον ίδιο σκοπό δεν είναι δυνατή παρά μόνο εφόσον τα κοινοτικά επιδόματα αποτελούν ενδεχομένως συμπλήρωμα του ολλανδικού επιδόματος. Από τον ίδιο τον τίτλο του ολλανδικού νόμου (*studiefinanciering*) προκύπτει αμέσως και με βεβαιότητα ότι το επίδομα προορίζεται προς κάλυψη, αφενός, των τρεχόντων εξόδων διαβίωσης (έχοντας, έτσι, τον ίδιο σκοπό με το κοινοτικό επίδομα συντηρου-

μένων τέκνων) και, αφετέρου, των εξόδων για την αγορά βιβλίων και άλλου σχολικού υλικού (σκοπός ο οποίος συμπίπτει προς εκείνον της χορηγήσεως του κοινοτικού σχολικού επιδόματος).

- 15 Αυτή η ανάλυση των πραγματικών περιστατικών δεν επηρεάζεται από το ότι η Επιτροπή, μετά τη λήψη των εντύπων στα οποία είχαν διαγραφεί όλες οι περιλαμβανόμενες στο σημείο 3 περιπτώσεις, δηλαδή αφού έλαβε πληροφορίες που ασφαλώς δεν αποτελούν υπόδειγμα σαφήνειας, δεν απευθύνθηκε στον προσφεύγοντα για να του ζητήσει εξηγήσεις. Πράγματι, η στάση της Επιτροπής δεν μπορεί να επηρεάσει την ανάλυση αυτή, που έχει ως βάση το πλήρως αποδειχθέν γεγονός ότι ο προσφεύγων, αν και γνώριζε τη φύση της υποτροφίας που εχορηγείτο στη θυγατέρα του από τις ολλανδικές αρχές, δεν δήλωσε τα εισπραττόμενα ποσά στις αρμόδιες υπηρεσίες της Επιτροπής.
- 16 Οι προηγούμενες σκέψεις επιβεβαιώνονται από το γεγονός ότι πολλοί υπάλληλοι ολλανδικής ιθαγενείας, τα τέκνα των οποίων σπούδαζαν στις Κάτω Χώρες, συμπλήρωσαν πλήρως, μετά την έναρξη της ισχύος του ολλανδικού νόμου της 24ης Απριλίου 1986, το έντυπο για τη χορήγηση σχολικού επιδόματος, αναφέροντας στο σημείο 3, τρίτη περίπτωση, του εντύπου αυτού το ακριβές ποσό του επιδόματος που καταβαλλόταν απευθείας στα τέκνα τους από τις ολλανδικές αρχές (βλέπε τα συναπτόμενα στο υπόμνημα ανταπαντήσεως έγγραφα). Από αυτό το γεγονός συνάγονται δύο τινά: το έντυπο ήταν κατάλληλο για την αναφορά σ' αυτό των εν λόγω πληροφοριών και, επιπλέον, ο ολλανδικός νόμος του 1986 δεν γεννά αμφιβολίες, αντίθετα προς τους ισχυρισμούς του ενάγοντος, περί της φύσεως της basisbeurs, δηλαδή περί του γεγονότος ότι το επίδομα αυτό έχει στενή σχέση τόσο με το σχολικό επίδομα, όσο και με το επίδομα συντηρουμένων τέκνων, τα οποία προβλέπονται από τις κοινοτικές διατάξεις.
- 17 Ο προσφεύγων διατείνεται ότι είχε επισυνάψει ένα υπηρεσιακό σημείωμα τόσο στην πρώτη, όσο και στη δεύτερη αίτησή του, γνωστοποιώντας στη διοίκηση ότι η θυγατέρα του ελάμβανε στις Κάτω Χώρες υποτροφία σπουδών από 1ης Οκτωβρίου 1986, η οποία αντικαθιστούσε ένα άλλο επίδομα που καταβαλλόταν προηγουμένως απευθείας στους γονείς (βλέπε το παράρτημα 3 του δικογράφου της προσφυγής). Ισχυρίζεται ότι γνωστοποίησε με τα σημειώματα αυτά στη διοίκηση ότι η θυγατέρα του ελάμβανε επίδομα του οποίου τη φύση δεν ήταν σε θέση να αντιληφθεί πλήρως. Επ' αυτού, η Επιτροπή απαντά ότι δεν έλαβε αυτά τα δύο σημειώματα, αλλά μόνο τα δύο έντυπα αιτήσεως για τη χορήγηση του σχολικού επιδόματος, στα οποία είχαν διαγραφεί οι τρεις περιπτώσεις του σημείου 3.

- 18 Ο ισχυρισμός του προσφεύγοντος δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Πράγματι, στη δικογραφία δεν περιλαμβάνονται αποδεικτικά στοιχεία περί της αποστολής των δύο υπηρεσιακών σημειωμάτων στη διοίκηση. Ο προσφεύγων περιορίστηκε να προσκομίσει φωτοτυπίες, οι οποίες δεν είναι δυνατό να έχουν αποδεικτική αξία. Συναφώς πρέπει να σημειωθεί ότι, στα έντυπα των αιτήσεων που υποβλήθηκαν στη διοίκηση το 1986 και το 1987, δεν γίνεται καμία αναφορά στα σημειώματα που φέρονται ότι είχαν συναφθεί σ' αυτές, παρά το γεγονός ότι είναι απόλυτα εύλογο και σύμφωνο με την πρακτική μιας επιμελούς διοικήσεως να αναφέρεται στο κύριο έγγραφο η ενδεχόμενη ύπαρξη συνημμένων.
- 19 Πρέπει ακόμη να παρατηρηθεί επ' αυτού ότι το πλέον πρόσφορο μέσον για την ανακοίνωση στη διοίκηση ενδεχομένων αμφιβολιών θα ήταν η αποστολή εγγράφου στο οποίο εκτίθεται σαφώς η άποψη του υπαλλήλου, με αναφορά κάθε χρήσιμης πληροφορίας, ιδίως δε με αναφορά του ύψους του ολλανδικού επιδόματος. Όμως, ο Sens δεν απέστειλε τέτοιο έγγραφο παρά μόνον το 1988, απευθυνόμενος στο τμήμα « Διοικητικά δικαιώματα και αποδοχές », χωρίς εντούτοις να αναφέρει στοιχεία περί του ύψους του ολλανδικού επιδόματος.
- 20 Από τα πραγματικά αυτά στοιχεία δεν μπορεί να συναχθεί ότι το βάρος αποδείξεως της αποστολής των υπηρεσιακών σημειωμάτων, το οποίο καταρχήν φέρει ο επικαλούμενος αυτή την αποστολή υπάλληλος, μεταφέρεται στη διοίκηση. Επ' αυτού πρέπει να σημειωθεί ότι δεν προκύπτει καμία ένδειξη για την αποστολή των σημειωμάτων από τη δικογραφία ή από τις παρατηρήσεις των διαδικών. Επομένως, εάν εξητείτο από την Επιτροπή να αποδείξει ότι δεν έλαβε τα σημειώματα, τούτο θα αποτελούσε παραβίαση της αρχής *actori incumbit probatio*, σύμφωνα με την οποία κάθε διάδικος έχει το βάρος να αποδείξει μόνο τα θετικά πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίζεται. Με άλλα λόγια, η αρχή αυτή απαγορεύει να επιβάλλεται σε ένα διάδικο το βάρος να αποδεικνύει ότι ένα γεγονός δεν συνέβη.
- 21 Συνεπώς, από την εξέταση των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως συνάγεται το συμπέρασμα ότι όχι μόνο γνώριζε ο προσφεύγων τη φύση της *basisbeurs*, αλλά και ότι, διαγράφοντας την τρίτη περίπτωση στη δήλωση που προβλέπεται από το άρθρο 67, παράγραφος 2, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, παρέσχε στη διοίκηση πληροφοριακά στοιχεία μη ανταποκρινόμενα στην πραγματικότητα.
- 22 Βάσει της διαλιστώσεως αυτής, δεν είναι πλέον απαραίτητο να εξεταστεί εάν βάσει των περιστάσεων της υπό κρίση υποθέσεως πληρούνται οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την εφαρμογή της δεύτερης περιπτώσεως που αναφέρεται εναλλακτικά στο άρθρο 85 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, η οποία προβλέπει το ενδεχόμενο να είναι τόσο εμφανές το μη σύννομο της καταβολής ώστε ο υπάλληλος να μην μπορεί να

το αγνοεί. Εν πάση περιπτώσει, τα στοιχεία βάσει των οποίων συνήχθη ότι ο προσφεύγων γνώριζε το μη σύννομο της καταβολής, αποδεικνύουν *a fortiori* ότι αυτός δεν μπορούσε να αγνοεί το μη σύννομο της καταβολής επιδεικνύοντας την ελάχιστη επιβαλλόμενη επιμέλεια.

- 23 Από το σύνολο των προηγούμενων σκέψεων προκύπτει ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 24 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του κανονισμού διαδικασίας του Δικαστηρίου, εφαρμοζόμενου *mutatis mutandis* στη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα. Σύμφωνα όμως με το άρθρο 70 του ίδιου κανονισμού, προκειμένου περί προσφυγών υπαλλήλων των Κοινοτήτων, τα όργανα φέρουν τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τρίτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.**
- 2) Κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα.**

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 10 Μαΐου 1990.

Saggio

Γεραρής

Lenaerts

Ο γραμματέας

H. Jung

Ο πρόεδρος

A. Saggio